

РЕФОРМА БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА В УКРАЇНІ

Зауважено, що реформування бюджетних відносин у напрямі бюджетної децентралізації місцевих органів влади та податкового законодавства стосовно скорочення кількості податків і спрощення механізму їх сплати є одними з основних економічних реформ у країні. У межах бюджетної децентралізації уряд прагне забезпечити фінансову автономію місцевих бюджетів, змінивши з 2015 року порядок розподілу податкових і неподаткових надходжень між державним та місцевими бюджетами. Реформування податкової системи передбачає зменшення податкового тиску, посилення захисту платників податків, максимальне спрощення процедури оподаткування.

Ключові слова: бюджетно-податкове законодавство, податки, бюджет, бюджетна децентралізація, доходи, податкові надходження, фінансова автономія.

Постановка проблеми. Приєднання України до європейської спільноти є невідворотним і супроводжується реформами в декількох напрямах розвитку українського суспільства, зокрема в економічній площині. Однією із важливих реформ є зміна бюджетно-податкового законодавства в напрямі бюджетної децентралізації місцевих бюджетів. Ці зміни є одними з ключових елементів для адаптації українського законодавства до європейських стандартів і передбачають забезпечення реальної фінансової автономії місцевих органів влади. З метою реалізації бюджетної децентралізації в кінці грудня 2014 року було суттєво відкориговано норми Бюджетного і Податкового кодексів України. Це і обумовлює актуальність теми статті.

Стан дослідження. Вивчення функціонування бюджетної системи здійснювалося у працях таких учених: І. Алексєєва, І. Благуна, В. Дем'янішина, В. Загорського, М. Карліна, О. Кириленко, К. Павлюк, Ю. Пасічника, Л. Сафонової, В. Федосова, С. Юрія та ін. Проте практичні аспекти впливу бюджетно-податкової реформи на розвиток бюджетної системи України є невивченими та потребують подальшого дослідження.

Метою статті є узагальнення змін у бюджетно-податковому законодавстві України та оцінка їх впливу на функціонування бюджетної системи України.

Виклад основних положень. Коригування в кінці грудня 2014 року норм Бюджетного і Податкового кодексів України відбулося доволі оперативно і без широкого публічного обговорення [1; 2].

Безперечно, завдяки цьому вдалося уникнути зволікання з цим процесом, однак через відсутність дискусії чимало питань невирішенні. Зміст відкоригованих Бюджетного і Податкового кодексів України свідчить про те, що уряд намагався не удосконалити попередні варіанти документів, а зосередився на революційних змінах у бюджетно-податковому законодавстві в напрямі суттєвого скорочення кількості податків і кардинального перерозподілу бюджетних ресурсів на користь місцевих бюджетів. Безперечно, ці новації українського уряду можна сміливо вважати початком нової епохи бюджетних і податкових правил в Україні.

Стратегічною метою України є вступ до Європейського Союзу. Для досягнення цієї мети необхідне реформування податкової політики, а саме – перетворення її з сухо фіiscalного інструменту на ефективний засіб соціально-економічної стратегії держави. Податкова система має стимулювати інноваційну та інвестиційну діяльність, що потребує зменшення податкового тиску, посилення захисту платників податків, максимального спрощення процедури оподаткування.

Кінець грудня 2014 року ознаменувався проведенням в Україні чергової податкової реформи. Ініційовані урядом податкові зміни анонсувалися як необхідні кроки для економічного зростання (Закон України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи») [3].

Змінами до Податкового кодексу України, чинними з 2015 року, суттєво скорочено кількість загальнодержавних податків і зборів із 17 до 7, а місцевих податків і зборів – із 5 до 4 (рис. 1). Місцеві ради обов'язково установлюють єдиний податок і податок на майно (щодо транспортного податку та плати за землю).

Рис. 1 Види податків і зборів, передбачених податковою системою України

Основні напрями податкової реформи, відповідно до Закону України від 28.12.2014 № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи», щодо податків, які зараховуються до складу Державного бюджету України, систематизовано у табл. 1.

Таблиця 1

**Основні зміни в механізмі справляння податків
відповідно до податкової реформи 2014 року**

Вид податку	Суть змін
Податок на прибуток підприємств	<ul style="list-style-type: none"> – податок справлятиметься, зважаючи на фінансовий результат, визначений за стандартами фінансової звітності та скоригований на обмежену кількість податкових різниць (не більше 3). Податкові різниці не визначатимуть платники з доходом до 20 млн. грн на рік (за оцінками – це 95% загальної кількості платників); – скорочено перелік галузевих пільг з податку на прибуток підприємств (легка, суднобудівна промисловість, електроенергетика, готелі, виробники біопалива, підприємства машинобудування для агропромислового комплексу; літакобудівна промисловість, індустрія програмної продукції тощо); – встановлено особливості оподаткування букмекерської діяльності, діяльності з випуску та проведення лотерей, азартних ігор (зокрема казино)
Податок на доходи фізичних осіб	<ul style="list-style-type: none"> – запроваджено прогресивну модель оподаткування доходів фізичних осіб у формі заробітної плати (15%, 20%) замість 15 (17)% (у розрахунку на місяць): до 10 мінімальних заробітних плат – 15%; понад 10 мінімальних заробітних плат – 20% суми перевищення; – підвищено ставку податку для пасивних доходів (процентів, інвестиційного прибутку, роялті) з 15 до 20%; – знижено поріг для оподаткування пенсій з 10 тис. грн на місяць до 3 розмірів мінімальних заробітних плат; – збережено на 2015 рік чинне обмеження стандартної податкової соціальної пільги у розмірі 50% прожиткового мінімуму для працездатної особи (у розрахунку на місяць), встановленого законом на 1 січня звітного податкового року; – скасовано пільгову ставку (10%) для шахтарів

Вид податку	Суть змін
Податок на додану вартість	<ul style="list-style-type: none"> – продовжено звільнення від оподаткування ПДВ операцій з постачання, у тому числі операцій з імпорту та вивезення в митному режимі експорту відходів та брухту чорних і кольорових металів; – звільнено від оподаткування ПДВ операцій з постачання на митній території України зернових та технічних культур (крім першого постачання) та операцій з вивезення в митному режимі експорту таких культур (для усіх платників)
Акцизний податок	<ul style="list-style-type: none"> – запроваджено акцизний податок з реалізації через роздрібну торговельну мережу пива, алкогольних напоїв, тютюнових виробів та палива за ставкою 5 відсотків обсягу реалізації; – встановлено єдину ставку акцизного податку на сигарети з фільтром та без фільтру
Рентна плата	<ul style="list-style-type: none"> – встановлено на постійній основі підвищенні до 1 січня 2015 року ставки плати за користування надрами: <ul style="list-style-type: none"> для нафти (з покладів до 5 км – 45 відсотків замість 39 відсотків; понад 5 км – 21 відсоток замість 18 відсотків); для конденсату (з покладів до 5 км – 45 відсотків замість 42 відсотків; понад 5 км – 21 відсоток замість 18 відсотків); для залізної руди (8 відсотків замість 5 відсотків); – встановлено на постійній основі ставки для природного газу, який реалізується не для потреб населення (з покладів до 5 км – 55% замість 28%; з покладів понад 5 км – 28% замість 15%; під час виконання договорів про спільну діяльність передбачено поетапне підвищення ставки: у I кварталі 2015 року – 60%, у II кварталі 2015 року – 65%, починаючи з III кварталу 2015 року – 70%)
Військовий збір	<ul style="list-style-type: none"> – продовжено справляння збору до набрання чинності рішенням Верховної Ради України про завершення реформи Збройних Сил України; – поширило дію збору на пасивні доходи (проценти, інвестиційний прибуток, роялті, дивіденди)

Попри це, збільшено податкове навантаження шляхом підвищення акцизних податків із реалізації через роздрібну мережу алкогольних напоїв, пива, тютюнових виробів, запровадження оподаткування на нежитлову (виробничу, складську, офісну, торговельну) нерухомість, розширення бази оподаткування податком на житлову

нерухомість; збільшено збір на обов'язкове пенсійне страхування під час здійснення операцій з купівлі іноземної валюти з 0,5% до 2%.

Разом із оновленим податковим законодавством з 1 січня 2015 року в Україні видозмінено схему функціонування бюджетної системи, що передбачає наділення новими джерелами доходів, отримання нових статей видатків і повноважень у бюджетній сфері місцевих бюджетів, зміну деяких організаційних моментів в бюджетному процесі [4].

Так, у сфері доходів місцевих бюджетів здійснено чимало грунтовних змін, а саме:

– в Бюджетному кодексі України тепер і не згадується про кошики доходів місцевих бюджетів, а також про перелік доходів, що враховуються (чи не враховуються) у визначені міжбюджетних трансфертів;

– доходи кожного рівня місцевих бюджетів нині визначені окремими статтями Бюджетного кодексу України. Так, доходи міст республіканського (Автономної Республіки Крим) та обласного значення, міст Києва та Севастополя, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом і перспективним планом формування територій громад, перелічені у відредагованій ст. 64 Бюджетного кодексу України; доходи бюджету АРК та обласних бюджетів – у зміненій ст. 66 Бюджетного кодексу, а доходи міст районного значення, сільських і селищних бюджетів наведені у відредагованій ст. 69 Бюджетного кодексу України;

– в межах бюджетної децентралізації уряд прагне забезпечити фінансову автономію місцевих бюджетів, змінивши з 2015 року порядок розподілу податкових і неподаткових надходжень між державним і місцевими бюджетами (рис. 2).

Як зрозуміло з рис. 2, джерел доходів місцевих бюджетів побільшало, що свідчить про намір центральної влади поділитися з регіонами частиною податкових і неподаткових надходжень.

Серед основних новацій в сфері неподаткових надходжень варто виділити передачу в регіони коштів від оплати адміністративних послуг і державного мита. Однак у державному бюджеті все ж залишиться деякі доходи від цієї статті. Туди надходитиме половина адміністративного збору від державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців.

Суттєвіші трансформації відбулися у складі основного методу формування доходів бюджету – податкових надходженнях.

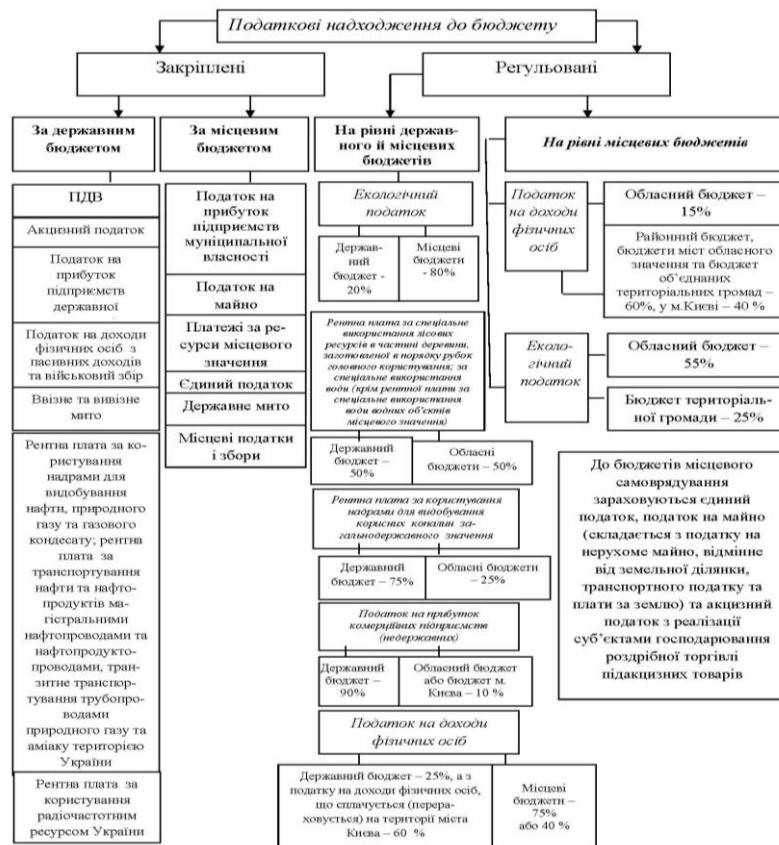

Рис. 2 Розподіл податкових надходжень між ланками бюджетної системи

Так, уряд передає місцевим бюджетам:

- 10% податку на прибуток підприємств приватного сектора економіки (крім податку на прибуток підприємств державної власності);
- 80% екологічного податку;
- 50% рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування;
- 50% рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води з водних об'єктів місцевого значення);

– 25% рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення.

Зарахування надходжень від податку на доходи фізичних осіб також відбуватиметься за новими правилами:

– 60% податку зараховують до загального фонду бюджетів міст обласного (республіканського) значення, районних бюджетів чи бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом і перспективним планом формування територій громад;

– 15% потрапляють у дохід загального фонду обласних бюджетів;

– 40% направляють до бюджету Києва;

– 25% скеровують до державного бюджету, а з податку на доходи фізичних осіб, що сплачується (перераховується) на території міста Києва, – 60%. Також до державного бюджету зараховуються надходження від податку на доходи фізичних осіб із пасивних доходів (проценти за депозитами) та військовий збір.

Відбулися зміни в структурі розподілу екологічного податку. До державного бюджету надходитиме 20% коштів від нього (у дoreформені часи зараховувалось 65%), а до місцевих бюджетів, відповідно, – 80%. Якщо розглядати розподіл коштів за рівнями місцевих бюджетів, то в обласні бюджети буде зараховуватися 55% екологічного податку (у дoreформені часи зараховувалось 10%), а в бюджети територіальних громад – 25% коштів. Для столиці діє своя система, і в бюджеті Києва залишатиметься 80% цих податкових надходжень.

До бюджетів місцевого самоврядування зараховуються єдиний податок, податок на майно (складається з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортного податку та плати за землю) та акцизний податок із реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів за ставкою до 5% вартості реалізованого підакцизного товару.

На перший погляд, джерел доходів у сільських, селищних і міст районного значення бюджетів побільшало. Але водночас законотворці позбавили такі ради надходжень від податку на доходи фізичних осіб (у дoreформені часи такі бюджети отримували 25% податку на доходи від роботодавців, зареєстрованих на території відповідного села, селища, міста).

Джерела надходжень спеціального фонду місцевих бюджетів доповнили надходженнями в рамках програм допомоги і грантів міжнародних фінансових організацій та ЄС. Водночас із переліку виключено скасовані збори (за першу реєстрацію транспортного засобу, за провадження деяких видів підприємницької, а також екологічний податок (він перекочував у доходи загального фонду)).

Особливу увагу в оновленому Бюджетному кодексі України приділили бюджетам об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом і перспективним планом формування територій громад. Зокрема, бюджети об'єднаних територіальних громад формуються в термін до 15 жовтня за визначеними для них доходами і видатками. Об'єднані громади отримають весь спектр повноважень і фінансових ресурсів, що їх наразі уже мають міста обласного значення, зокрема прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом (зараз прямі відносини мають лише області, райони, міста обласного значення), державні субвенції. Таке об'єднання громад за логікою має не просто більше повноважень, але й набагато більшу дохідну базу, ніж, наприклад, сільський бюджет. Адже зараз сільські бюджети позбавлені основного бюджетоутворювального джерела – податку на доходи фізичних осіб – який зараховується до районного бюджету і лише після об'єднання територіальних громад 60% податку на доходи від роботодавців, зареєстрованих на об'єднаній території відповідних сіл, селищ, міст, зараховуватиметься до бюджетів об'єднаних територіальних громад на фінансування власних повноважень.

Бюджетні зміни полягають не лише у децентралізації дохідної частини місцевих бюджетів, але і видаткової, найперше у соціально-культурній сфері. Дотримуючись принципу субсидіарності, в оновленому Бюджетному кодексі уряд передбачив передачу з державного на місцевий рівень фінансування деяких заходів та установ освітньої, медичної та культурної сфер.

Відредагована ст. 88 Бюджетного кодексу України дозволяє фінансувати з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення тільки органи місцевого самоврядування села, селища, міста районного значення. Дошкільна освіта, загальна середня освіта I ступеня, сільські, селищні та міські будинки культури, центри дозвілля, а також бібліотеки, згідно з вимогами оновленого Бюджетного кодексу України, повинні фінансуватися з районних бюджетів та бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Відредаговані норми Бюджетного кодексу України передбачають також, що з бюджетів міст обласного та республіканського АРК значення, районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад тепер фінансуються дошкільна, загальна середня та позашкільна освіти в місті та районі відповідно. Крім того, за рахунок цих бюджетів також утримуватимуться спеціалізовані медико-санітарні частини (раніше їх фінансували з державного бюджету) та виплачуватимуть допомогу по догляду за інвалідами 1 та 2 групу внаслідок психічного розладу (раніше ці видатки передбачали в обласному бюджеті).

Окрім цього, уряд бере на себе фінансування медицини та освіти, передбачивши для бюджетів міст обласного та республіканського АРК значення, районних бюджетів та обласних бюджетів дві нові субвенції – освітню та медичну, які відшкодують їх витрати на ці галузі.

Суттєві зміни відбулися і в складі форм міжбюджетних трансфертів у напрямі проголошеного на децентралізацію курсу.

Отже, з 2015 року в Україні існують такі види міжбюджетних трансфертів, перелік яких наведено у відкоригованій ч. 1 ст. 97 Бюджетного кодексу України:

1. **Базова дотація** – кошти, що передаються з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій. Базова дотація фактично замінила дотацію вирівнювання, яку виділяли з державного бюджету для вирівнювання доходної спроможності бюджету, тобто для покриття тих видатків, на які не вистачає доходів.

2. **Реверсна дотація** – кошти, що передають до державного бюджету з місцевих для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій. Реверсна дотація фактично замінила вилучення коштів, про яке згадувалося в попередній редакції Бюджетного кодексу, і є формою взаємовідносин, протилежною за змістом і за напрямом руху коштів базової дотації. Отже, такі трансферти, як базова і реверсна дотації, – не новина для міжбюджетних відносин, їм лише дали нові назви.

3. **Субвенції** – вид бюджетного субсидіювання, який передбачає пайову участь кількох бюджетів у фінансуванні певних видатків чи проектів. Про деякі види субвенцій (субвенції на здійснення державних програм соціального захисту; субвенції на виконання інвестиційних проектів) згадувалось і у старій редакції Бюджетного кодексу. Однак, безсумнівно, найбільше зацікавлення викликають нові види субвенцій із державного бюджету, а саме: освітня; субвенція на підготовку робітничих кадрів; медична; субвенція на забезпечення медичних заходів окремих державних програм і комплексних заходів програмного характеру.

Такі трансферти з'явилися завдяки змінам у видатковій частині місцевих бюджетів – повноваження фінансувати освіту й медицину тепер у місцевих бюджетів. Але, враховуючи значення таких видатків, місцеві бюджети отримуватимуть на їх фінансування ресурси з державного бюджету. Грунтовним позитивом таких трансфертів є те, що залишки невикористаних на кінець року субвенцій зберігаються на рахунках місцевого бюджету. Такі залишки можна використати

в наступному році також для оновлення матеріально-технічної бази відповідних закладів.

4. Додаткова дотація на компенсацію втрат доходів місцевих бюджетів унаслідок надання пільг, установлених державою. Згідно з вимогами Бюджетного кодексу, надання державою податкових пільг, які зменшують доходи місцевих бюджетів, має супроводжуватися наданням додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію відповідних втрат доходів місцевих бюджетів.

Зауважимо, що в Бюджетному кодексі тепер не згадуються додаткова дотація на вирівнювання фінансової забезпеченості місцевих бюджетів та субвенція на будівництво, реконструкцію, ремонт та утримання вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах (ремонт вулиць і доріг комунальної власності тепер фінансують за рахунок місцевих бюджетів).

Зміни в Бюджетному кодексі мають спростити для місцевої влади процедуру кредитування в міжнародних фінансових організаціях. Адже стара редакція Бюджетного кодексу дозволяла це тільки міським радам міст, у яких проживає більше 300 тис. жителів. Нині такого обмеження немає. Видозмінений варіант Бюджетного кодексу дозволяє власити в зовнішні борги Верховний Раді АР Крим, Київській, Севастопольській міським радам, а також міським радам міст обласного значення.

Чимало змін відбулося і в організації бюджетного процесу, адже територіальні громади отримали тепер нові права й повноваження. Передусім фінансова автономія дозволяє місцевим радам самостійно ухвалювати відповідні місцеві бюджети, не чекаючи затвердження державного в термін до 25 грудня року, що передує плановому.

Раніше, нагадаємо, місцеві бюджети – обласні, районні та місцевого самоврядування, яким у державному бюджеті визначалися міжбюджетні трансферти, – затверджували не пізніше 2 тижнів після оприлюднення закону про державний бюджет на поточний рік. І тільки після цього в двотижневий термін затверджувалися міські, сільські й селищні бюджети.

Обслуговувати кошти бюджетів місцева влада зможе в установі за власним вибором: або в органах Державної казначейської служби, або в банках.

Висновки. Можна констатувати, що реформа бюджетно-податкового законодавства спрямована на:

– забезпечення бюджетної автономії та фінансової самостійності місцевих бюджетів, адже з державного до місцевих бюджетів

передається плата за надання адміністративних послуг, державне мито; збільшується відсоток зарахування екологічного податку з 35 до 80%; закріплюються за місцевими бюджетами за новими нормативами стабільні джерела доходів – податок на доходи фізичних осіб і податок на прибуток комерційних (недержавних) підприємств; запроваджується акцизний податок із реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизних товарів за ставкою до 5% вартості реалізованого товару; розширюється база оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки за рахунок залучення до оподаткування комерційного (нежитлового) майна. За попередніми розрахунками ріст ресурсу місцевих бюджетів у 2015 році становитиме близько 39,2 млрд. грн [5];

– стимулювання територіальних громад до об'єднання та формування спроможних територіальних громад, адже об'єднані громади отримають весь спектр повноважень і фінансових ресурсів, що їх наразі уже мають міста обласного значення, зокрема зарахування 60% податку на доходи фізичних осіб на власні повноваження, прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом (зараз прямі відносини мають лише обласні, районні та бюджети міст обласного значення), державні субвенції.

Парламент прийняв зміни до Податкового та Бюджетного кодексів, які уже розширили фінансові можливості місцевого самоврядування, а в майбутньому дозволяють зробити економічно самодостатніми та спроможними і нові об'єднані громади [5].

---

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо податкової реформи: Закон України від 28.12.2014 № 71-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/71-19>.

4. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин: Закон України від 28.12.2014 № 79-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/79-19/paran2#n2>.

5. Грайсман В. Навіщо нам децентралізація? / В. Грайсман [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/articles/2015/06/22/7072007>.

Сорока Р. С. Реформа бюджетно-налогового законодательства в Україні

Отмечено, что реформирование бюджетных отношений в направлении бюджетной децентрализации местных органов власти и налогового законодательства относительно сокращения количества налогов и упрощение механизма их уплаты являются одними из основных экономических реформ в стране.

В пределах бюджетной децентрализации правительство стремится обеспечить финансовую автономию местных бюджетов, изменив с 2015 года порядок распределения налоговых и неналоговых поступок между государственным и местными бюджетами.

Реформирование налоговой системы предусматривает уменьшение налогового давления, усиление защиты налогоплательщиков, максимальное упрощение процедуры налогообложения.

Ключевые слова: бюджетно-налоговое законодательство, налоги, бюджет, бюджетная децентрализация, доходы, налоговые поступления, финансовая автономия.

Soroka R. S. The reform of fiscal legislation in Ukraine

Reform of intergovernmental relations in the direction of fiscal decentralization of local government and tax laws toward reducing the number of taxes and simplification of their payment is one of the major economic reforms in the country.

Reforming the tax system provides reducing the tax burden, strengthening the protection of taxpayers, maximum simplification of taxation procedure. Due to the amendments to the Tax Code of Ukraine in force from 2015 the number of national taxes and charges were significantly reduced from 17 to 7, and local taxes of 5 to 4.

Together with the updated tax laws from 1 January 2015 in Ukraine was modified the budget system scheme, which involves giving new sources of revenue, getting new expenditure items and powers in the public sector of local budgets, changes in certain organizational points in the budget process.

Within the fiscal decentralization the government is committed to providing financial independence of local budgets by changing from 2015 the order of tax and non-tax revenues ration between the state and local budgets.

Additional funds can be attracted by new sources of income allocated directly to local budgets. Firstly, it is a tax on real estate, secondly – excise tax on implementation by entrepreneurs excisable goods, thirdly – the budgets of United local communities will get 60% of tax on personal income.

The budget changes are not just revenue decentralization of local budgets, but also the expenditure, especially in the cultural sphere. Based on the principle of subsidiarity, in the updated Budget Code, the Government predicted the transfer from the state to the local level, funding some activities and institutions of educational, medical and cultural fields.

In addition, the government takes over health care financing and providing education for local budgets, two new grants – education and health that they reimburse the cost of these industries. A number of changes were occurred in the

organization of the budget process, as municipalities have got new rights and powers. First of all financial autonomy allows local councils to make their own respective local budgets without waiting for state approval.

In fact, we can say that the reform of fiscal legislation is aimed at:

- ensuring budgetary autonomy and financial independence of local budgets;*
- encouraging local communities to unite and to form able communities.*

Key words: *fiscal legislation, taxes, budget, fiscal decentralization, income, tax revenues, fiscal autonomy.*

Стаття надійшла 30 вересня 2015 р.

УДК 351:330.15

**М. Є. Стадник,
О. В. Стадник**

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАГРОЗ ПРИСНОВОДНІЙ БЕЗПЕЦІ

Охарактеризовано запаси води на планеті Земля, важливість прісної води для життєдіяльності людини. Сформульовано визначення поняття прісноводної безпеки, визначено її місце в системі національної та економічної безпеки.

Окреслено визначення поняття загрози прісноводній безпеці, виокремлено їх види та детально охарактеризовано кожен із них; установлено основні чинники, які створюють дефіцит прісної води, формують достатній або надлишковий рівень забезпечення населення прісною водою.

Ключові слова: *водні ресурси, прісна вода, прісноводна безпека, загроза, види загроз, класифікація.*

Постановка проблеми. Вода – найпоширеніша речовина на планеті Земля. Без неї не може існувати жоден живий організм. Проте для підтримання нормальної життєдіяльності людству потрібна лише якісна прісна вода, запаси якої в основному зосереджені в річках та озерах і обмежені, а їх забруднення загострює водну проблему.

Донедавна вважалося, що вода – безмежний дар природи, але нині проблема водозабезпечення населення якісною прісною водою виникла не в одній країні. Нестача води призводить до неврожаїв, вимирання худоби, припинення діяльності підприємств, функціонування яких пов’язано з використанням води, зліднів, розпачу, антисанітарії, вимирання населення тощо.

Нестача води часом зумовлює конфлікти різних рівнів та ступеня напруженості. Тому чимало науковців і практиків уважають, що